

Jan Kochanowski
O śmierci Jana Tarnowskiego

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

1: O ŚMIERCI

2: IANA TARNOWSKIEGO,

3: Káosztellaná Krákovskie^{go}, do fyná iego,

4: Ianá Kryfztofá, Hrábie z Tarnowá

5: Káosztellaná Woynickiégo.

- 6: **K** Amień by był nie człowiek/ kto by w twéy żáłości
- 7: Chciał vżyć przeciw tobie/ Hrábiá/ téy frogości.
- 8: By miał nagle hámować płáč twóy {práwiedliwy/
- 9: Którys ty oycu winien/ iáko fyn cnotliwy
- 10: Bo być iedno był oycem/ choć nie ták láfkáwym/
- 11: Iednák/ ábys okazał/ żeś człowiekiem práwym:
- 12: Musiałby go żáłować: bo krew przyrodzona/
- 13: Nie może być w oboim fczęściu potáiona.
- 14: Cóż kiedy wípómnisz/ iákiéc dawał wychowánié/
- 15: Iáká pilność/ iákié miał o tobie ftáránié:
- 16: Sląc cię ná rozmáité wielkich Królów dwory/
- 17: Abyś wybiérał z ludzkich obyczáiów wzory.
- 18: Aza z fercá nie weftchniesz? á fkárgá płáčliwą
- 19: Żáłować fye nie bédziesz ná śmierć zazdrościwą?
- 20: Którá cię z ták láfkáwym oycem roździeliłá/
- 21: A zbáwiwłzy wefela/ fmutkiem obciężiłá?
- 22: Lecz iefli cię dobrze znam/ nie tylko fwéy fzkody/
- 23: Ale fnać wiécéy fpólnéy żáłuiész przygody:
- 24: Abowiém kto niebaczy/ iáko téy kráinie
- 25: Wielé śmiercią człowieká ták godnégo ginie?

- 1: Czuynym ftróżem był záfwe póspolitáy rzeczy/
- 2: Iéy pożytek/ przed swoim/ miał ná dobráy pieczy:
- 3: Iego dzielność/ y spráwá/ znáczna byłá w boiu:
- 4: Znáczny iego porządek/ y rozum w pokoiu.
- 5: Bił Tátary w Podolu/ y Turki waleczné:
- 6: W Mołkwi znáki zoftáwił swégo męłtwá wieczné.
- 7: Równym poczem wielki lud Wołofki poráził/
- 8: Nieprzyacielom ferce y ná potym fkáził.
- 9: A nie tylko był godzien téy sławnáy koronie/
- 10: Dobrze sobie poczynał y w dálekiáy ftronie:
- 11: Swiádómé tego brzégi Hiszpánfkiego morzá/
- 12: Gdzie iáfna ciemnáy nocy wftępuie zorzá.
- 13: A ten wymyśl/ który w nim to wftytko spráwował/
- 14: Ták sye był dobrze cnotá zewsząd obwárował:
- 15: Ze go żadna fortuná nigdy nie pożyłá/
- 16: Bądź łáfkáwie/ bądź mu sye ináczáy ftáwiłá.
- 17: Zá część więcéy/ niż lekkość/ poczynał to sobie/
- 18: Ludzkość wízelką okázáć naliżłzey ofobie:
- 19: Hárda myśl/ niech iáko chce z fortuná sye zbráći/
- 20: Z nienawiścią nie zrówna/ y ná kóniec ftráći.
- 21: Spráwiedliwośc/ y prawdę/ iáko żyw miłował/
- 22: Y nieprzyacielowi wiárę rad záchował
- 23: W przyiaźni raz zácztéy záfwdy trwał ftátecznie/
- 24: Ná to káždy nie myśląc mógl kázáć bęfpiecznie.
- 25: Przy tákich cnotách/ wielka w rzeczách biegłość byłá/
- 26: Którá go w iego ftanie tym bárziéy zdočilá/
- 27: Ze co w głowie miał/ to mógl y wymówić fnádnie:
- 28: Nie káždému to dwoie záfrazem przypádnie.

- 1: Ale śmierć nieużyta/ króm wśzelkiéy litości/
- 2: Niefolguie ni cności/ ni żadnéy godności:
- 3: Wzięła nam mężá tego/ który przez fwe cnoty/
- 4: Mógł był iefczę przywrócić ón dawny wiek złoty.
- 5: Służnie tedy żáluiefz: á byś iefcze ktemu
- 6: Swym płaczem mógł go wrócić k żywotu piérwśzému:
- 7: Rádziłbych/ żebyś płákał/ y we dnie/ y w nocy/
- 8: Aż by go zásię wyiał fropięy śmierci z mocy.
- 9: Ale iefli twoie łzy iemu nie pomogą/
- 10: A tobie niepomału nád to fzkodzić mogą:
- 11: Ráczéy fráfunk/ y trofki porzuć teráznieyfzé/
- 12: A choway fye ná czáfy/ Hrábiá/ fortunnieyfzé/
- 13: Ná cię wżyfcy w téy fpólnéy przygodzie pátrzamy/
- 14: Y tę vfność o tobie niewątpliwą mamy:
- 15: Ze nie bédziefz chciał wydać oycá tak zacnégo/
- 16: A nam fzkody nágródzifz niefcześcia fropięgo.
- 17: Prózno fye ma przeciwić człowiek Pánfkiéy woli/
- 18: Lepięy fkrómnie wyćiérpić/ chocia w fercu boli:
- 19: Co Bóg przeyzrzał/ to fye iuż nigdy nie odmieni/
- 20: By kto dobrze fwym płaczem rużył y kámieni.
- 21: Wtym żadnégo wątpienia mieć nam nie potrzebá/
- 22: Ze ten człowiek prze cnotę doftał fye do niebá:
- 23: Gdzie między Bogi fiedząc wiecznie fye ráduie/
- 24: A żadnéy przeciwności węcéy nie poczuie.
- 25: Smiertelné iego ciáło odpoczywa w grobie:
- 26: Ale fławá/ którą ón zoftawił po fobie/
- 27: Smierci nie zna: y bédzie w vfzach ludzkich brzmiála/
- 28: Póki cnotá v dobrych mieyfce bédzie miála.

strona: 76

76

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Ták o nim/ Hrábiá/ trzymay/ á chciéy płáč hámowác/
- 2: W przygodzie trzebá ferce ítalé pokazowác:
- 3: A iáko cię twé íczęścié nigdy nie wwiódło/
- 4: Okaz to/ że cię tákże nieščęścié nie zbodło.
- 5: Zywotá żadnému z nas ná wieki nie dano/
- 6: Ale go tym ípořobem vřzywác kazano:
- 7: Aby go człowiek gotów závřdy był pořozřc/
- 8: Kiedy przydą té wiéca/ trudno rok odřozřc.
- 9: Czego nie czynił Orpheus/ áby iego żoná
- 10: Mogłá byłá z rąk wyniřc řrogiégo Plutoná?
- 11: Szedł zá niá y do pieklá: gdzie trwa noc ná wieki/
- 12: Nie bał íye Cerberowéy troiákiéy páłczeki:
- 13: Dufze nágié iego ítron żálořnych řłuchály:
- 14: Piekielné íedze dobrze że z nim nieplákály:
- 15: Y kámién ítał/ y koło/ ítały rzcézné brody/
- 16: W ten czás głodny Tántálus záłápił kęs wody.
- 17: Owa ták długo řpiéwał muzyk ón vbogi/
- 18: Ze muřiał miéc ná kóniec po řwéy myřli bogi:
- 19: Idřie niepátrząc ná zad/ á tuř po nim żoná/
- 20: Bo mu iá tym ípořobem dáłá Perřephoná.
- 21: A gdy iuř był v wiérzchu/ gdzie naprzykrřza řkáłá/
- 22: Iáł řobá trwořřc/ by mu iáko nieuřtáłá:
- 23: Jednym rázem miřóř mu baczenié odiéłá:
- 24: Stánął/ y obeyřrzał íye: páni w tym zniknęłá.
- 25: Więc dopiéro chce góniř/ á oná niebogá:
- 26: Cóžeř y mnie/ y řobie vczynił prze Bogá?
- 27: Nieščęřliwyř ty/ y ia biédna białáglowá:

28: Ołtátniégo nieborak niedoślýfzał słowá.

Y chciał

strona: 77

Księgi wtóré.

77

- 1: Y chciał fye znowu przewieść/ ale Charon frogi/
- 2: Ná prósbę nic niedbáiąc/ brónił gwałtem drogi:
- 3: Iuż náząd niechodź/ Orpheu/ nie vmiáleś chowác/
- 4: Ześ fye y sam wrócił/ możelz Bogu dziękowác.
- 5: Cály tydzień nieborak tám ná brzegu siedział/
- 6: A o żadnym pokármie/ y o łnie nie wiedział:
- 7: Trofká/ y płacz ferdeczny iego karmie były/
- 8: Po téy łzkodzie/ iuż nigdy świat mu nie był miły.
- 9: Lecz ia niewiém przecz ná tę łmierć tak nárzékamy/
- 10: Gdyż iednak nic ná ziemi wieczného nie znamy:
- 11: Bo ná koniec y Pánłtwa łzerokie vftáią/
- 12: A známienité miáłtá z gruntu vpadáią.
- 13: Gdzie dziś bogáta Troiá? gdzie mocné Mycény?
- 14: Gdzie Kárthago/ y Korint? gdzie łlawné Ateny?
- 15: Gdzie fye oná gwałtowna Rzymłska moc podziáłá?
- 16: Włzytko łmierć nieciérpliwa z ziemią porównáłá.
- 17: A iefli y tá światłóść tak piékného łłóncá/
- 18: Y ten okrág niebieski czeka łwégo kóncá:
- 19: Za by fye człowiek mniémał godnieylzym zywotá/
- 20: Którégo vlepiono/ nie wiem iáko/ z błotá?
- 21: Co niešie przyrodzenié/ zbrániác fye nie godzi:
- 22: Człowiek áby raz vmárl/ z tym fye ná świat rodzi:
- 23: A iefli iefcze k temu łmierć ná czás tráfilá/
- 24: Rychléy dobré/ niżli złé łlowo záłfużyłá.
- 25: Czego niedořtawáło/ Hrábiá/ oycu twému
- 26: Ku łczęściu (iefli tu iefł które) nawyřszému?

27: Vrodził fye w Tarnowŕkim záŕluzonym domu:

28: W záchowáníu/ nie dał fye vprzędzić nikomu

Zacné

strona: 78

78

Pieśni I. Kochánowŕkiego

- 1: Znáčné poŕlugi czynił rzecypolítéy/
- 2: Z cnotliwych ŕpraw ŕwych/ doŕtał ŕlawy známienitéy:
- 3: Był wziętym v wŕzech ludži/ nióŕł piérwŕzé vrzędý/
- 4: A według przyŕtoienŕtwá záchował fye wŕzędý.
- 5: W téy ŕlawie/ y mniémáníu/ przyŕzedł ku ŕtároŕci/
- 6: Którá ón ŕnádnie noŕŕł/ króm żadnéy przykroŕci:
- 7: Ná kóniec/ peŕen wieku/ y przyŕtoynéy chwaŕy/
- 8: Sam fye práwie poŕożył/ iáko kŕos doŕtaŕy.
- 9: A ták moželŕ nie plákác oycowŕkiéy przygody/
- 10: Bo táka ŕmierć nie nieŕie z ŕobá żadnéy ŕzkody:
- 11: A kiedyby vmárli známi mówić chćieli/
- 12: Táki byŕmy go do ćiebie mówiác vŕŕyŕzeli:
- 13: Synu/ niewiém przécŕ pláczeŕ: mnie fye dobrze dzieie:
- 14: Prózenem y boiáźni/ y wŕzelkiéy nádzieie:
- 15: Przebyŕłem iáko ma być niebeŕpieczné wody/
- 16: Vŕzedłem frogich wiátrów/ y zŕléy niepogody
- 17: Teraz w porćie beŕpiecznym ŕiedzę bez kŕopotá/
- 18: Doŕtałem zá doczeŕny wiecznégo żywotá:
- 19: Nie vtrapi mię ŕtároŕć/ ni przykré niemocy/
- 20: ŕmierć okrutna nádemná dáléy nie ma mocy.
- 21: Czŕłowiek ná ŕwiecie mieŕzka/ iáko wywoŕány/
- 22: A niéma tu ná źiemi żadnéy pewnéy ŕciány:
- 23: W niebie iego oyczyzná: ŕczęŕliwy to będzie/
- 24: Kto tám po tym pielgrzymŕtwie kiedyžkolwiek ŕiedzie.
- 25: Ale w téy mierze/ ŕynu/ nic ná láméy chući/

- 26: Ieśli fye kto do tego łam prawie nie rzuć:
- 27: Trzebá wzgárdzić rofkofzy/ niedbác o pieniądze/
28: Porzucić prózné myśli/ mieć ná wódzy żądze.

Trzebá

strona: 79

Księgi wtóre.

79

- 1: Trzebá pracą wyciérpieć/ niewczás podéymowác/
2: Prze oyczyzną nákóniec krwie fwéy nie żáłowác.
3: Ták do niebá przychodzą: ktemu łynu miły/
4: Obróć wšzytko łtáránié/ y twé wšzytki síły.
5: O mię fye iuż nie łtáray/ folguy zdrowiu łwemu/
6: Mnieś iuż dołyc vczyńił/ nie tylko żywemu:
7: Ale y zmárłym kościóm/ które चुć twą चुuią/
8: A zá to niechay cię Bóg/ y ludzie miłuią.
9: Tá iełt myśl oycá twégo/ ieśli o czym myśli/
10: Pátrząc ná łczérą łftność wiekuifitéy myśli:
11: Y ty nie plác: twóy łmutek Bóg zinąd nágrodzi/
12: Po niepogodnéy źimie piękna Wiołná chodzi.
13: grafika